

Доклад за Индекса на гражданското участие в София – 2020 г.

Обща оценка на гражданското участие в Столична община: 4.36

ОБЛАСТ 1: СРЕДА ЗА ГРАЖДАНСКО УЧАСТИЕ: Оценка 4.45

Средата за гражданско участие е леко подобрена в сравнение с 2017 г. Това се дължи основно на наличието на необходимата нормативна база, делегирането на специфични отговорности на общински служители по отношение на обществените консултации, публикуването на проекторешения и придружаващи документи, засилената активност на НПО, граждански групи и граждани и по-адекватното отразяване на граждански инициативи от страна на местни и централни медии. Това, което трябва да се направи за по-нататъшно подобрене, е оценка и актуализиране на нормативната база, навременно и подходящо информиране на гражданите за предстоящи решения и обсъждания, за да могат консултациите да започват на най-ранен етап и определянето на структура в Общината, която да отговаря за комуникацията с гражданите, като се обърне внимание на диалога с гражданите в районите и в малките населени места и включването на различни канали за комуникация и форми за консултиране, в т.ч. дигитални.

ИНДИКАТОР: 1.1. Законодателна среда Оценка: 4.30	Изводи	Примери	Препоръки
<p><i>Индикаторът оценява следното:</i></p> <p>1. Съществува ли в общината наредба за провеждане на обществени обсъждания, по силата на който проектите на нормативни актове, приемани от общинския съвет, подлежат на обществена консултация?</p> <p>2. Задължен ли е общинският съвет да публикува годишната си програма за работа, както и график на заседанията с разглеждан дневен ред на достъпно за гражданите място – интернет страница, в сградата на общината и т.н.?</p>	<p>През последните 3 години не са настъпили промени в нормативната уредба на общинско ниво по отношение на провеждането на обществени консултации и обсъждания.</p> <p>Наредбите се прилагат, но прилагането не се мониторира и наредбите не се актуализират според променената среда. В същото време гражданите търсят алтернативни начини за влияние върху решенията на общината.</p>	<p>Информационен ден за представяне на грантовата програма на общината „Кризата като възможност“ за справяне с последствията от пандемията КОВИД-19 се използва спонтанно от част от присъстващите за предлагане на конкретни действия на общината извън самата програма.</p> <p>Общественото обсъждане дали да има „зелена зона“ в община</p>	<p>Необходимо е да се направи оценка на прилагането на Наредбата за провеждане на обществени консултации. В съответствие с изводите на оценката тя да се актуализира. Необходимо е да се стандартизира процесът, като се разработят подкрепящи материали за отговорните за провеждането на консултациите лица, както и за гражданите – относно принципите, които трябва да</p>

<p>3. Публикува ли ОбС протоколи от заседанията си на достъпно за гражданите място?</p> <p>4. Предложенията за решения на общинския съвет съпътстват ли се от обяснение дали е проведена обществена консултация и какъв е резултатът от нея?</p>	<p>Обществените консултации не се предхождат от адекватна информационна/разяснителна кампания, която да даде ясна представа за аргументите на общината да предприеме дадено действие. Така за гражданите не е осигурена възможността на участват информирани в решението.</p> <p>Решенията на СОС се публикуват на сайта на Общината, заседанията на СОС и ресорните комисии се излъчват онлайн, защото заради пандемията от КОВИД-19 те са затворени за граждани.</p> <p>ОС не публикува протоколите от заседанията си, но това не винаги е уместно – протоколите често са дълги и биха отнели много време на гражданите да се запознаят с тях. Така се прекъсва възможността за качествена обратна връзка от общината към гражданите за взетите решения, мотивите и пр.</p> <p>Едно позитивно развитие е публикуването на проекторешенията на ОС заедно с цялата придружаваща документация. Друго е, че със заповед на кмета са ангажирани лица от различни структури на общината, които имат задача да провеждат обществени консултации според Наредбата, като контролират целия процес от обявлението до изготвяне</p>	<p>Слатина възможните отговори на въпроса са били просто „Да“ и „Не“. Не е имало никаква информация за това какви са плюсовете и минусите според общината. Така то се е превърнало всъщност в обикновено допитване, а не в дискусия.</p> <p>Процедурата по обсъждане на бюджета на Столична община е била много кратка и не е имало време за реакция от страна на гражданите.</p> <p>Липсва обратна връзка от страна на общината по отношение на предложения на граждани, което демотивира участието.</p>	<p>спазват, и начините да се включват в консултациите в общината.</p> <p>Общината трябва да преосмисли подхода си по отношение на предварителното информиране на гражданите за логиката и аргументите да предприеме дадено действие, което подлежи на обществено обсъждане или консултация. Информацията трябва да е достъпна навреме и представена по начин, разбираем за всички.</p> <p>По отношение на общинския бюджет, необходимо е да се регламентира общественото обсъждане по райони, за да могат гражданите по-добре да се запознаят с основните проекти и приоритети за съответната бюджетна година.</p> <p>Съществува единен портал за консултации, но е необходим по-добър синхрон между различните наредби.</p> <p>Необходимо е общината да развие план/визия за нейното Отворено управление. Това ще помогне да се преценят кои и как ще се използват</p>
--	--	---	---

	<p>на документи със становища от лица и организации.</p> <p>Проблем обаче е включването на гражданите в обществени обсъждания и консултации от самото начало на конкретния процес – отсъства ясен план със срокове, в които гражданите могат да предлагат свои идеи и мнения на всеки отделен етап.</p> <p>Друг проблем е пасивността на СОС по отношение на консултациите с граждани. Отсъства проактивното канене на подходящи представители на гражданския сектор и тяхното участие зависи изцяло от собствената им инициатива.</p> <p>Поради липсата на стандартизиране на обществените консултации, някои структури провеждат само формално обществените консултации, докато други използват всички съществуващи канали и дори търсят нови.</p>		<p>съвременните технологии за подобряване на качеството на комуникацията с гражданите, а не само за увеличаване на количеството на комуникация. Второто води до обратен ефект и влошаване на участието.</p>
<p>ИНДИКАТОР: 1.2 Институционална среда Оценка: 4.60</p>	<p>Изводи</p>	<p>Примери</p>	<p>Препоръки</p>
<p><i>Индикаторът оценява следното:</i> 1. Има ли активни организации в общината/областта? С какво се занимават? В каква сфера? Има ли регистър на НПО в общината?</p>	<p>Нараства броят на активните организации на територията на Столична община, които търсят информация за дейностите и плановете на общинската администрация, инициират подписки</p>	<p>Програмата за подобряване качеството на атмосферния въздух на територията на Столична община за периода 2021 – 2026“ трябва да бъде изработена до края на 2020 г.,</p>	<p>Подходящо е общината да инвестира в повече технологични решения за навременно информиране на гражданите, напр. бюлетин(и), групи в социални</p>

<p>2. Има ли фонд/възможности за подкрепа на граждански инициативи</p> <p>3. Местните НПО инициират ли подписки, консултации и обсъждания на местните политики и проекти на нормативни актове?</p> <p>4. Как си взаимодействат активните граждани и организации с общината? Институциите създали ли са необходимите улеснения като: възможност за онлайн консултации, обществени обсъждания, отговорни лица за комуникация между институцията и гражданите? Предвидили ли са бюджет за това?</p> <p>5. Местната власт задава ли предварително формулирани въпроси, предоставя ли достатъчен срок за представяне на становища и коментари по проекта на акт, който се обсъжда и дава ли обратна връзка за получените становища, кои от тях са възприети, кои не са приети и с какви мотиви?</p> <p>6. Има ли община обществени съвети, които участват при изработването на политики и нормативни актове на местно ниво?</p> <p>7. Съществува ли обществен посредник; ако да, подпомага ли усилията на гражданите да участват във вземането на решения?</p> <p>8. Има ли местни медии, които отразяват инициативите на местно ниво на граждани и НПО за разрешаване на местни проблеми?</p>	<p>и предложения. Освен НПО, нараства и броят на неформални граждански групи и инициативни комитети, които искат да участват в планирането на развитието на града и в прилагането на плановете.</p> <p>Гражданите и техните организации използват множество форми на комуникация с Общината, напр. писма, жалби, писмени въпроси, срещи и телефонни разговори, присъствие на информационни дни.</p> <p>За съжаление Общината не е създала достатъчни условия гражданското участие да бъде улеснено. Най-често гражданите успяват да се включат в обсъжданията и/или да представят своите мнения и предложения на много късен етап. С малки изключения отсъства навременна информация, форми на онлайн общуване с гражданите, както и предоставяне на обратна връзка за аргументите при отхвърляне на предложения от граждани.</p> <p>В някои направления дейността на Общината се подпомага от обществени съвети.</p> <p>Заради нарасналата активност на гражданите и гражданските организации и двете страни – граждани и Община – „се учат в движение“ как да комуникират най-ефективно. И от двете страни има</p>	<p>но Общината не е активна в привличането на гражданите на всеки етап от изработването.</p> <p>Дирекция „Спорт и младежки дейности“, която отпуска финансиране на проектен принцип (грантово финансиране), успява да включва потенциални бенефициенти в изработването на Правилата на конкретните програми, например, НПО, настоятелства на детски градини и училища, спортни клубове, групи от ученици.</p> <p>НПО в сферата на културата имат много добро взаимодействие със съответната дирекция в Столична община. Много често съгласуването на политики и програми е неформално, чрез спонтанни телефонни разговори и/или срещи.</p> <p>Примери за обществени съвети в областта на културата са Общественият съвет по библиотечно дело, Обществено-експертният съвет по култура и Общественият съвет за закрила на културното наследство.</p> <p>Столична община е създала официална Viber група за</p>	<p>мрежи, календар на събития, заседания, изтичащи срокове и т.н.</p> <p>Изключително важно е всички етапи на подготовка на дадено решение да бъдат ясно комуникирани, както и възможностите за включване на гражданите на всеки етап.</p> <p>Консултациите следва да се провеждат на ранен етап, преди да са разработени технически задания и проекти, за да има време и смисъл гражданите да реагират в самото начало, когато повече неща могат да бъдат променени.</p> <p>Конкретни въпроси от страна на Общината биха улеснили процеса на обработка на получените мнения.</p> <p>И гражданите, и общинската администрация и СОС ще спечелят много, ако в общината бъдат определени отговорни лица или дори отделна дирекция, които да осигурят навременна и ефективна комуникация с гражданите.</p> <p>Да се предостави повече възможност на РА да се</p>
---	--	---	---

желание за диалог, постигната е и значителна степен на доверие. Това е особено валидно на нива район. За съжаление въпреки доброто взаимодействие между районни администрации и граждани резултати се постигат трудно, защото въпреки желанието си районните администрации не могат да кандидатстват самостоятелно за проектно финансиране, нямат и правомощия да решават самостоятелно местни проблеми, вкл. в сътрудничество с граждани и граждански организации.

Столична община има обществен посредник, който активно комуникира с гражданите при решаване на техни проблеми. По отношение на граждански инициативи обаче общественият посредник рядко се намесва, защото обикновено гражданите вече са се обърнали и към всички останали нива на общинската администрация, които трябва да вземат окончателно решение. Това всъщност е позитивно развитие, защото комуникацията между граждани и Община е най-добре да бъде директна, а не опосредствана.

По отношение на медийното представяне, както на дейности на Общината, така и на конкретни проблеми и предложения на гражданите за тяхното решаване, Столична община е привилегирована

#COVID-19 на София. В нея редовно се споделя важна информация, новини за обстановката в града и текущи мерки, които засягат гражданите на София.

Българската фестивална асоциация, в която освен представители на големите фестивали, участва и Столична община чрез дирекция „Култура“, организира срещи, дискусии по проблеми на културата, напр. построяването на нова концертна зала за класическа музика в града

включват в решенията на СОС с мненията на гражданите. Да се въведат децентрализирани подходи за вземане на решения.

Включването на нови дигитални инструменти за взаимодействие с гражданите следва да се планира добре и използва оптимално. Подобна Viber общност, в която да се публикува информация за текущи консултации, както и да се използва за кратки анкети сред потребителите в общността е добър пример. Необходимо е обаче да се изгради централизирано място с пълна информация и лесни и удобни функционалности, където гражданите да бъдат насочвани, за да участват ефективно.

	<p>- тези теми се отразяват редовно и адекватно от централните медии и такива, специално посветени на теми и развития в София, напр. Столица БГ, Радио „София”, Площад Славейков и др.</p>		
--	--	--	--

ОБЛАСТ 2: ПРАКТИКИ/ ПРОЯВЛЕНИЯ НА ГРАЖДАНСКОТО УЧАСТИЕ

Оценка: 4.88

В тази област се забелязва категоричен напредък в сравнение с 2017 г. Нараства както активността на гражданите и техните организации, така и готовността на Общината да се вслушва в предложенията на гражданите. Гражданите се възползват все по-активно от съществуващите механизми за гражданско участие, има множество примери за успешни граждански инициативи. Основният проблем, който трябва да бъде решен, за да продължи подобрието в тази област, е неспособността на Общината да модерира дебата с гражданите и да се справя в ситуации на противоречащи си мнения и искания. Поради засиления граждански интерес и активност Общината има нужда от професионалисти, които да обработват постъпилите предложения, да синтезират общите мнения, да предложат управленско решение и да го аргументират публично.

ИНДИКАТОР: 2.1. Инициативи за гражданско участие Оценка: 4.45	Изводи	Примери	Препоръки
<p>1. Използват ли се различни форми на гражданско участие, напр. местни референдуми, местни граждански инициативи, общо събрание на населението/петиции, др.? Гражданите, НПО или институциите ги инициират?</p> <p>2. Примери за кампании/инициативи на активни граждани и НПО в общината може да посочите, които са били успешни?</p> <p>3. Възползват ли се гражданите от правото си да подават заявления за търсене на информация от различни институции (на местно ниво) и как институциите изпълняват задълженията си по ЗДОИ?</p>	<p>Преобладаващите форми на гражданско участие са протести и подписки. Местни референдуми и общи събрания на населението не се прилагат заради големия брой жители на столицата и логистичните трудности при организирането им.</p> <p>Гражданите се възползват активно от правата им по ЗДОИ.</p> <p>Въпреки сериозно нарасналия интерес към инициативите и предложенията на гражданите, както и готовността те да бъдат взети под внимание, Общината все още няма способността да се справя със</p>	<p>По предложение на Зелена София през 2020 г. се изгражда велоалея на бул. Пушкин. След изграждането ѝ обаче родители на деца от местно училище и жители на квартала организират протест заради това, че велоалеята предизвиква сериозни задръствания. В резултат велоалеята е премахната.</p> <p>Има множество успешни граждански кампании за опазване на градинки, спиране на строежи, промяна</p>	<p>Необходимо е Общината да предоставя изчерпателна и най-вече лесна за разбиране информация за това какво е нейното предложение за решаването на даден проблем.</p> <p>В случаите на противопоставящи се мнения на граждани тя трябва ясно да посочи аргументите, с които взима дадено управленско решение и мотивите, с които отхвърля предложения от граждани.</p>

<p>4. Участват ли гражданите и НПО в публични обсъждания за консултиране на проектите на наредби, стратегии и планове в общината? Търсят ли предварително информация и материали?</p> <p>5. Успяват ли да изработят становища и предложения относно акта, който се консултира в определения срок?</p> <p>6. Използват ли се активно социалните медии за изразяване на гражданска позиция, за консолидиране на мнение, за застъпническа кампания?</p>	<p>ситуации, в които различни групи граждани настояват за различни решения на даден проблем. Обикновено групата, която упражнява по-силен натиск, успява да защити интереса си.</p> <p>Заради нарасналата комуникация между Община и граждани Общината се справя трудно с разнопосочни искания на гражданите и предпочита сериозни експертни становища, които обикновено могат да бъдат предоставени от неголям брой НПО, а гражданите най-често отправят спонтанни конкретни предложения без сериозно аргументация.</p>	<p>на маршрути на градския транспорт. Запазването на минералната баня и непревърщането ѝ в музей също е гражданска кампания.</p>	
<p>ИНДИКАТОР: 2.2. Активни граждани Оценка: 4.85</p>	<p>Изводи</p>	<p>Примери</p>	<p>Препоръки</p>
<p>1. Доколко гражданите следят обществено-политическия живот? Запознати ли са с решенията, които се обсъждат/ приемат от местната власт?</p> <p>2. Участват ли гражданите в доброволчески инициативи, даряват за каузи, членуват в организации, организират различни инициативи – подкрепа на различни групи, подобряване на средата, подпомагане на местни училища и др. ?</p>	<p>Решенията на местната власт се обявяват публично на сайта на Столична община и са общодостъпни за всички граждани.</p> <p>От своя страна гражданите са все по-подготвени и знаещи, нараства броят и на тези, които се включват във физически (присъствени) обществени обсъждания. В същото време обсъжданията са недостатъчно</p>	<p>Създадени са Родителски комитети, провеждат се успешни инициативи за подобряване на безопасността на движение и обособяване на пешеходни пътеки. След приемането на предложенията обаче те все още не са реализирани.</p>	<p>Необходимо е да се отдели повече внимание на предоставянето на обратна връзка по предложенията на граждани и по предприетите действия.</p> <p>Необходимо е представителите на Общината, които водят присъствени обществени обсъждания, или да бъдат</p>

<p>3. Доколко хората са готови да се включат в граждански инициативи и действия?</p> <p>4. Участват ли гражданите в инициативи в Интернет и социалните мрежи, като онлайн петиции и други, по обществено-значими въпроси от местно ниво (напр., да се изгради пешеходна пътека, да се изгради или премахне паметник на културата, да се спаси градинка или тревна площ, да се промени име на улица/ населено място)?</p>	<p>структурирани и дискусиите често излизат от поставената тема.</p> <p>Дискусиите в социалните мрежи са все по-целенасочени и конкретни, но също рядко водят до единни становища.</p> <p>Гражданите участват активно за решаването на различни каузи чрез доброволен труд и дарения, напр. дарения на парични средства и вещи в полза на общински градини, училища, Столична библиотека, Зоологическа градина и др.</p>		<p>обучени за модератори, или да използват услугите на външни модератори. Това ще обезпечи в голяма степен структурирането на дискусиите и постигането на съгласие по поне част от темите на разискване.</p> <p>Необходимо е в Общината да има служители, които да отговарят не само за обработването и анализа на всички мнения по даден казус, но и за техния синтез, който да определи най-адекватното последващо действие на Общината и съответната аргументация</p>
--	--	--	--

ОБЛАСТ 3: ЕФЕКТ ОТ ГРАЖДАНСКОТО УЧАСТИЕ

Оценка: 3,90

Промяната в сравнение с 2017 г. е позитивна, но незначителна. Общината обръща все по-голяма внимание на предложения на граждани, но е неспособна да се справи там, където те са разнопосочни или - когато става въпрос за големи инвестиции/проекти. Политическите пристрастия също влияят на решенията на СОС. Така се стига до ситуацията, в която най-ефективните форми на гражданско участие са най-агресивните – блокади, протести и др. Тези форми също така привличат най-силно интереса на медиите. От своя страна гражданските организации в една област не винаги са консолидирани и единни в исканията си. За Общината консултациите с гражданите в голяма степен все още се възприемат като задължение, а не като същностна част от работата на администрацията и СОС. Диалогът с гражданите трябва да започва още от събиране на идеи и предложения на ниво политики и програми, а чак след това да се насочва към събиране на обратна връзка и коментари за конкретни проекти и инициативи.

ИНДИКАТОР 3.1. Резултат от гражданските инициативи Оценка: 3.70	Изводи	Примери	Препоръки
<p>1. Постигат ли се и в каква степен целите на инициативите на гражданите/ консултациите с тях?</p> <p>2. Има ли реален резултат от поставените от гражданите искания/ предложения/ становища – какви стъпки са предприети, за да се продължи започнатото чрез гражданската активност? Кой работи по следващите стъпки и как са включени гражданите?</p> <p>3. В кои сфери е най-ефективно гражданското участие в общината? Кои форми на гражданско участие са най-ефективни?</p>	<p>Инициативите на гражданите и техни комитети за паметници, паметни плочи, възпоменателни знаци, именуване/преименуване на улици, площи и пр. в голяма степен са успешни и биват удовлетворявани от Общината. Областта, в която също се забелязва значителен успех, е културата. Други области на успешно гражданско участие са екология, образование и строителство.</p> <p>В социалната сфера, в която преди 2 години беше постигнат значителен успех в отношенията с Общината (Споразумение за сътрудничество между 20 граждански организации и</p>	<p>Центърът за съвременно изкуство „Топлоцентралата“, който се строи в момента, е резултат от инициатива на творчески организации от свободната сцена. Проведени са редица обсъждания с тях и с други граждани.</p> <p>Множество групи се организират в социалните мрежи и организират протести, тъй като това е единственият останал инструмент за участие - другите не са проработили.</p>	<p>Местната власт не трябва да се стреми да отговори на всички искания на гражданите, защото техният брой ще расте, ще се увеличава и тяхната разнопосочност.</p> <p>Добрите примери и постигнати резултати във взаимодействие с граждани и граждански организации трябва да се популяризират както публично, така и в средите на самата администрация и ОС.</p>

<p>4. В коя сфера и кои форми на гражданското участие са най-малко ефективни?</p>	<p>Общината в сферата на социалните услуги) взаимодействието е по-слабо от очакваното. Основната причина е, че самите социални организации не са достатъчно консолидирани и активни.</p> <p>Общинската администрация обръща все по-голямо внимание на сигнали и предложения от страна на граждани, но като цяло все още възприема диалога с гражданите и техните организации повече като задължение, отколкото като естествен елемент от работата на администрацията и СОС.</p> <p>Наблюдава се липса на желание за сътрудничество между Столична община и Столичен общински съвет. В повечето случаи, когато общината е получила и обработила предложения на граждани и се стигне до решение на СОС, то се взема политически, а не - в съответствие с исканията на гражданите.</p> <p>В София има критична маса граждани, които са активни, обществено ангажирани и осъзнали ролята си за развитието на общината. Поради затрудненията на местната власт да структурира диалога с тях, да извлича най-адекватните мнения и да взима обосновани и публично разяснени управленски решения, най-ефективните форми на гражданско участие са най-агресивните – протести, блокади и пр.</p>		<p>Необходим е постоянен диалог, който да започва на ниво политики и програми, а по-късно да обхваща и конкретни проекти и инициативи.</p> <p>Както и по отношение на другите индикатори, необходима е осмислена и целенасочена инвестиция в по-структурирана комуникация с гражданите.</p> <p>Нужен е ясен знак и от общинската администрация, и от СОС, че гражданите могат да се включват не само в културни, спортни и други „меки мерки“, а да имат думата, когато става въпрос за големи инвестиции.</p>
---	--	--	--

ИНДИКАТОР: 3.2. Промяна в средата Оценка 4.10	Изводи	Примери	Препоръки
<p>1. Постига ли се промяна в нормативната рамка/ в политиките - как се е променил политическият, икономически и социален контекст в общината в резултат на гражданските инициативи?</p> <p>2. Промяна в гражданската активност – наблюдава ли се повишена активност, капацитет на организациите и ефективност на инициативите?</p> <p>3. Наблюдава ли се повече организираност на гражданите – в групи, организации, мрежи, коалиции?</p> <p>4. Наблюдава ли се промяна в отношението на медиите към гражданската активност?</p>	<p>Нарастват случаите на адекватна реакция на общината по сигнали, препоръки и инициативи на граждани. Гражданската активност се повишава, като все по-често тя е организирана в неформални групи и инициативни комитети.</p> <p>Софийските НПО също са по-уверени да взаимодействат с Общината, да се застъпват за каузи или да предлагат свои експертни позиции. Сред тях обаче също има разнопосочност на исканията и очакванията и трудности в консолидацията за общи действия.</p> <p>Медиите, както националните, така и по-фокусираните върху проблемите на столицата, отделят все повече внимание като върху действията на общинската администрация и ОС, така и върху инициативите на гражданите. Зая тях обаче все още по-интересни са агресивните форми на гражданско участие.</p>	<p>Премахването на велоалеята на бул. Пушкин след протест на родители на деца от 52 училище "Цанко Церковски" и местни жители в Бояна е широко отразено от медиите. Не е обърнато внимание обаче на аргументите в полза на велоалеята.</p>	<p>Конфликтните гледни точки на гражданите трябва да бъдат изведени извън общината, да бъдат обект на открит публичен дебат. Това може да стане с помощта на медиите, за които проблемите на столицата са важни, чрез обобщена информация, подготвена от общинската администрация и споделена публично, в която да се посочват различните гледни точки, както и на организирани от общината или заинтересовани лица и организации дебати.</p> <p>Структурираните обществени обсъждания и консултации, придружени с достатъчно, актуална и разбираема информация, онагледяваща проблема от всички страни, са механизмът, който следва да се използва, за да не се стига то уличен натиск и протести.</p>